

Για τα «Λεπιδόπτερα» του Αναστάση Μαδαμόπουλου γράφει η Νατάσα Μερκούρη

21/05/2019

Της Μεταμορφώσεως

Αναστάσης Μαδαμόπουλος, *Λεπιδόπτερα (One day cruises)*, Έναστρον, Αθήνα 2019.

Με τον Τάσο γνωριζόμαστε πολλά χρόνια. Θα μπορούσα να αφηγούμαι για ώρες ιστορίες για την παρουσία του στο σχολείο. Θα μείνω, όμως, σε μία κοινή από όλους μας παραδοχή και με αυτή θα ξεκινήσω: Ο Τάσος είναι πολυτάλαντος. Ένα από τα ταλέντα του είναι να διαμορφώνει κοινότητες και ως δάσκαλος και καλλιτέχνης να τις συγκινεί. Έτσι κι εμείς απόψε συγκεντρωθήκαμε εδώ για να καλοδεχτούμε ένα ακόμα δημιούργημά του, τα *Λεπιδόπτερα*.

Και, για να μιλήσω λίγο με τη φιλολογική μου ιδιότητα, ό,τι πω είναι επισημάνσεις που έγιναν προσωπικά από εμένα ως αναγνώστρια που προσλαμβάνει ένα λογοτεχνικό έργο, οπότε συγχωρήστε μου το α' ενικό. Δεν είναι ούτε εγωιστικό ούτε εγωτικό. Είναι βαθιά προσωπικό.

Σύμφωνα με τη θεωρία της πρόσληψης ενός έργου τέχνης, αυτός που το νοηματοδοτεί είτε εξ αρχής είτε εκ νέου είναι ο αναγνώστης, ο οποίος το προσεγγίζει με ορισμένες προσδοκίες. Το έργο, όμως, είναι σαν ένας ζωντανός οργανισμός, που κρατά κάποιες πτυχές του κρυφές, τους τόπους απροσδιοριστίας. Αυτά τα κενά καλείται να «γεμίσει» ο αναγνώστης με την εμπειρία, τη φαντασία ή την επίνοια. Έτσι, το έργο διαλέγεται μαζί του, του μιλά, τον ρωτά ή και του απαντά.

Καθώς, λοιπόν, διάβαζα τα κείμενα του Τάσου, σκέφτηκα ότι το βιβλίο είναι μια μελέτη στη συνύπαρξη στην προοπτική του χρόνου που τέμνει αμείλικτα τις ζωές. Τουλάχιστον αυτό το νόημα έδωσα, γνωρίζοντας τον Τάσο και τη δουλειά του αλλά και ούσα σε μια συγκεκριμένη φάση ζωής κι εγώ.

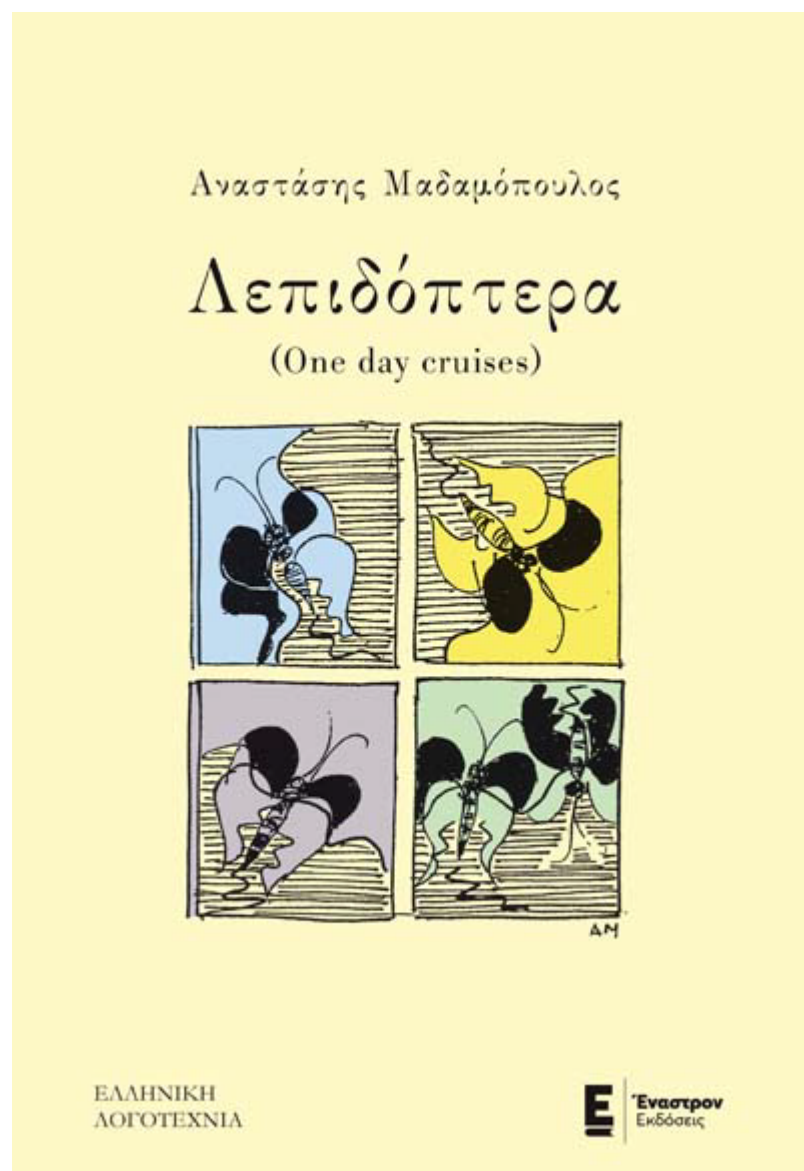
Ως εικαστικός ο Τάσος διαθέτει βλέμμα με οξεία παρατηρητικότητα. Εντόπισε, λοιπόν, τις διάφορες μορφές των λεπιδόπτερων σε όλες τις πτυχές της ζωής. Πώς, λοιπόν, μια πεταλούδα παίρνει διάφορες μορφές, τι μπορεί να σημαίνει η συνάντησή μαζί της, τι έχουμε να μάθουμε από τις μεταμορφώσεις της. Τα λεπιδόπτερα είναι πεζά και ποιήματα, σώματα και ψυχές μαζί. Συναντήσεις που οδηγούν σε στοχασμούς είναι τα κείμενα που διαβάζουμε σε αυτό το βιβλίο.

Η γραφή του Τάσου εκκινεί από την αγωνία «Όσο γερνώ τόσο πιο βασανιστικά γίνονται τα ερωτήματα που γυροφέρνουν στο μυαλό μου. Εμείς ως όντα που φέρουμε τον τίτλο του ανώτερου είδους στην κλίμακα της δημιουργίας, που δε ζούμε νομαδική ζωή στην πλειονότητά μας και που συνήθως μας ζεσταίνει το ηλιακό ζοηφόρο φως πάνω από είκοσι μέρες, σε ποιες θυσίες έχουμε υποβληθεί για να μεταγγίσουμε ζωή σε άλλους;»

Αυτά που συναντούν τα λεπιδόπτερα στη σύντομη ζωή τους (μονοήμερες κρουαζιέρες), τα σημεία όπου συναντάμε εμείς πεταλούδες, τα σημεία όπου συναντιόμαστε εμείς με τις πεταλούδες ποικίλλουν.

Κατοικούν μέσα σε κείμενα του Οβίδιου, του Κάφκα, του Ναμπόκοφ, του Ταμπούκι, του Παπαδιαμάντη, στον Πουτσίι ή σε μια περφόρμανς της Αμπράμοβιτς. Η τέχνη είναι το ψυχολιθοφυλάκιο των λεπιδόπτρων, αποτυπώνουν τις ψυχές των δημιουργών τους. Οι πεταλούδες για τον Τάσο πρέπει να είναι απέθαντες και όχι αθάνατες. Μέσα από τη δημιουργία παραμένουν σαν ζωντανές αλλά όχι βαλσαμωμένες.

Η συντομία του βίου, το γήραςμα του σώματος και η ομορφιά, που φαινομενικά και μόνο έχει ελαφρότητα, καθώς περνά από τη ζωή. Μπορεί οι βραχύβιες πεταλούδες να είναι ψυχοπομπόι που έρχονται διακριτικά και αθόρυβα να μας δείξουν τον δρόμο για έναν άλλο κόσμο.

Μια πεταλούδα μπορεί, όμως, να βρει κανείς μέσα σε κατσαβίδια, καρφιά και σύρματα. Μόνο που αυτή μπορεί να ζει πάρα πολλά χρόνια, μπορεί να την αγγίζει κανείς χωρίς να την καταστρέφει, να τη χρησιμοποιεί. Ή, πάλι, μπορεί να κείται τυπωμένη σε χαρτί υγείας, που πολτοποιείται μαζί με άλλα απόβλητα. Είναι μια απλή απομίμηση που μας κάνει να σκεφτούμε «Με άλλα λόγια δεν είναι οι πραγματικές βιολογικές και ψυχικές ανάγκες μας που διαμορφώνουν και τελικά επιβάλλουν τους όρους της ομορφιάς;»

Ως αντικείμενο μπορεί να παίρνει μέρος σε μια αιμοληψία, να βρίσκεται στην απόληξη ενός μικρού σωλήνα που εγχέει φάρμακο στο εύθραυστο σώμα ενός παιδιού. Άραγε θα ζωντανέψει για να γίνει ψυχοπομπός για το παιδί; Κι εδώ ανακάλεσα στίχους του Καρούζου από τον «Ρομαντικό επίλογο»: «Μη με διαβάζετε όταν δεν ήρθατε σε ρήξη με το σώμα».

Μπορεί να κρύβεται σε ένα μπαούλο ακουμπισμένη πάνω σε ένα χειροποίητο κέντημα ή στο ντουλάπι σε ποτήρια νερού ένα καλοκαιράκι στη Σύμη, να έρχεται κατευθείαν από το παρελθόν για να σκαλίσει την οικογενειακή μνήμη και να τιμήσει την περασμένη ομορφιά.

Ο τρόπος του Τάσου να πιάσει τις πεταλούδες χωρίς να τις τραυματίσει είναι η γραφή. Εκεί βρίσκουν καταφύγιο τα λεπιδόπτερα και οι ψυχές, και μπορούμε να τις συναντάμε όχι πολύ

σπανίως. «Γιατί ο πόνος της απώλειας είναι ανεξέλεγκτος όπως και της μνήμης οι σουβλιές. Γι' αυτόν τον λόγο δεν πρέπει να απορούμε όταν εμφανίζονται πεταλούδες στο καταχείμωνο ή στα μαύρα μεσάνυχτα ούτε να συνδέουμε το παράδοξο με την τρύπα του όζοντος που τρελαίνει τα έμβια όντα. Είναι συμβάντα που συνδέονται με τον μεγάλο πόνο των ψυχών. Και εκείνων που έφυγαν και εκείνων που έμειναν πίσω και συνεχίζουν τη ζωή τους με συχνές κατευναστικές, σαν και τούτες, τεχνητές αναπνοές: της αναπόλησης και της γραφής.»

Οι τόποι απροσδιοριστίας, τα κενά, στα οποία αναφέρθηκα προηγουμένως, τα γέμισα με σκέψεις με μορφή ερωτήσεων. Θεωρώ ευλογία ένα κείμενο να σου προκαλεί ερωτήσεις παρά να πιστεύεις ότι σου δίνει με βεβαιότητα απαντήσεις.

- Η νύμφη μεταμορφώνεται. Εμείς αλλάζουμε στην πορεία της ζωής μας;
- Η αλλαγή αυτή είναι προσωπική επιλογή ή φυσικός νόμος όπως για τα λεπιδόπτερα;
- Και αν είναι φυσικός νόμος, μήπως μάταια αρπαζόμαστε από αυτό που θεωρούμε ταυτότητά μας και αντιστεκόμαστε στην αλλαγή;
- Ή μήπως είναι μια απέλπιδα προσπάθεια να κρατηθούμε στη ζωή αφού στο τέλος της όποιας διαδρομής μάς περιμένει το γήρας και ο θάνατος;

Θα κρατήσω τις πεταλούδες του Τάσου και για την ομορφιά του εφήμερου αλλά γιατί μου υπενθύμισε με ποιητικό και λεπταίσθητο τρόπο τη συνύπαρξη του κορμιού με την ψυχή και του ονείρου με ό,τι με περιβάλλει. Στο τρίτο όνειρο της πεταλούδας καταλήγει *«Σαν τον Τσουάνγκ Τσου ονειρεύομαι συχνά πως είμαι πεταλούδα. Όμως κάθε φορά που ξυπνώ, ποτέ δεν μου περνάει από το μυαλό η ιδέα ότι ενδεχομένως να είμαι πεταλούδα που συνεχίζει να ονειρεύεται.»*